

Pöytäkirja

RIKOKSENTORJUNNAN ORGANISOINTI JA NUORISORIKOLLISUUDEN VASTAISTEN TOIMIEN KOORDINOINTI

13.1.2023, klo 10:30-12:00

Työryhmän kokous 1/2023

Osallistujat:

Aarne Kinnunen (OM) (pj)

Heidi Kankainen (SM)

~~Heli Nederström~~ (OKM)

Marjo Malja (STM)

Niina Huotari (VM)

Tuomas Pöyhönen (Poha)

Janne Kivivuori (HY)

Mari Ahonen-Walker (Kuntaliitto)

Kati Villgren (LUVN)

Mari Kaltemaa-Uurtamo (LAPHA)

Saija Sambou (OM), Markus Alanko (OM), Minna Piispa (OM) (sihteerit)

~~Juha Tuovinen~~ (SM)

Henni Axelin (OKM)

Susanna Hoikkala (STM)

Teemu Eriksson (VM)

Jari Yli-Pelkonen (Poha)

Karoliina Suonpää (HY)

Joonas Jännäri (Kuntaliitto)

Janne Alanko (LUVN)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja esitteli lyhyesti työryhmän taustaa sekä sen tavoitteita ja työskentelytapoja

2. Esittäytymiskierros

Käytiin esittäytymiskierros. Todettiin, että myös varajäsenet ovat tervetulleita osallistumaan kaikkiin kokouksiin.

3. Työryhmän tehtävät

Puheenjohtaja esitteli työryhmän tehtävät. Työryhmän tehtävinä ovat:

- Rikksentorjunnan ja rikksentorjuntaneuvoston uudelleen organisoimisen suunnittelu jo tehdyn valmistelutyön pohjalta
- Valmistella luonnos valtioneuvoston asetukseksi rikksentorjuntaneuvostosta, jonka tehtäviin kuuluisi muun muassa nuorisorikollisuuden ehkäisemistoimien koordinointi
- Valmistella ehdotuksia seuraavalla hallituskaudella keskeisiksi rikksentorjunnalliseksi kysymyksiksi (sisältäen mm. arvion rikollisuuskehityksestä)
- Valmistella rikksentorjuntatyön kytkeminen osaksi hyvinvointialueiden nykyisiä järjestämistehäviä

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

- Nuorisorikollisuuden ja jengiytymisen ehkäisemisen koordinoiti ennen rikosentorjuntaneuvoston perustamista; erityisesti meneillään jo olevien eri tahoilla toteutettavien toimien kokoaaminen ja aukkojen havaitseminen sekä toimintasuunnitelman laatiminen jatkotoimista.

4. Rikosentorjuntaneuvoston esittely

Markus Alanko esitteli lyhyesti vuonna 1989 perustetun rikosentorjuntaneuvoston työtä.

5. Rikosentorjunnan organisointiin liittyvät valmistelutyöt

Markus Alanko esitteli työryhmän asettamista edeltänyttä, rikosentorjunnan uudelleenorganisointiin liittyvää työtä. Oikeusministeriössä oli katsottu tarpeelliseksi arvioida, onko valtioneuvostotasoinen ja erityisesti oikeusministeriön piirissä tehty rikollisuuden ehkäisytyö organisoitu tarkoituksenmukaisella tavalla. Organisointitapaan liittyen on herännyt useita kysymyksiä valtioneuvostotasoinen, alueellinen ja paikallisen yhteistyön riittävydestä, rikosentorjuntatyön vaikuttavuudesta ja siihen sijoitetuilla resursseilla saavutetuista tuloksista. Rikosentorjuntaneuvoston sihteeristö laati keväällä 2021 kattavan arviomuiston rikosentorjuntaneuvoston työstä. Tämän jälkeen oikeusministeriö asetti kesällä 2021 Olavi Kaukosen selvityshenkilöksi arvioimaan kansallisen rikosentorjuntatyön organisointia ja uudistamistarpeita. Selvityshenkilön raportin pohjalta oikeusministeriö järjesti vuoden 2022 tammi-kuussa kaksi saman sisältöistä työpajaa, joissa yhteistyötahot saivat esittää omia näkemyksiään rikosentorjunnan organisoinnista.

6. Nuorisorikollisuus ja jengiytyminen

Sambou esitteli lyhyesti nuorisorikollisuuden nykytilaa työryhmän toimeksiannon näkökulmasta. Nuorisorikollisuudessa erityisesti paikallisella tasolla korostuu poikkihallinnollisen yhteistyön merkitys. Työryhmän työssä ei keskitytä ainoastaan jengiytymiseen vaan myös nuorisorikollisuusilmiöön yleisemmin. Vuoden 2015 jälkeen nuorten tekemät vakavat väkivaltarikokset ovat lisääntyneet. Yhä useampaan tapaukseen liittyy teräaseita ja uhrin nöyryytystä sosiaalisessa mediassa. Ulkomaalaistausten nuorten osuus korostuu tekijöissä. Nuorten rikokset keskittyvät toistuvasti ja vakavia rikoksia tekeville pienelle osalle nuoria. Juuri tämä pieni nuorten ryhmä, jolla on taustalla monia erilaisia ongelmia, vaati enemmän poikkihallinnollista yhteistyötä. Sambou esitteli myös läpi katujengin määrittelmää ja tilannekuva. Koko maassa on 10 katujengiryhmittymää, joista 5 pääkaupunkiseudulla. Sambou korosti ehkäisevän työn menetelmiä esittäessä, että erityisesti varhaisen puuttumisen merkitys korostuu ja siihen tulisi panostaa. Tämä on työtä mitä mikään hallinnonala ei voi tehdä yksin.

7. Keskustelu työryhmän tehtävistä

Keskustelussa nostettiin esille, että suurin osa nuorten kohtaamisista ja vaikuttavasta työstä tapahtuu paikallistasolla, joten sillä on iso merkitys, miten alue- ja paikallistason toimijat saadaan kytkettyä mukaan työhön niin, etteivät he koe sitä ylimääräiseksi työksi vaan osaksi omaa työtään. Myös keskushallinnon tulevaa roolia tässä työssä on tarpeen tarkastella. Toteutettavia toimia ja käytettyjä menetelmiä tulee myös arvioida, jotta saadaan tietoa niiden vaikuttavuudesta ja toimijoiden on mahdollista kehittää työtään.

Työryhmän työn kannalta pidettiin hyvänä, että nuorisorikollisuuden vastainen työ on jakaantunut useammalle toimijalla valtioneuvostotasolla. Käynnissä on useita ohjelmia, joita on siten mahdollista koordinoita tehokkaammin sekä luoda luoda selkeämpää yleiskuvaa tilanteesta ja keinoista joilla nuorisorikollisuuteen pyritään vaikuttamaan.

Rikosentorjunnan organisointiin liittyviä esityksiä pidettiin hyvänä. Niihin voisi lisätä uutena alueena rikosentorjunnan osaamisen kehittämisen. Rikollisuus on monimutkainen ongelma, joten rikoksen-

torjunta ei pitäisi olla harrastepohjalla vaan sen koulutusta pitäisi olla saatavilla. Rikoksentorjuntaneuvosto on toteuttanut koulutuksia (yhteistyössä Laurea AMK:n kanssa), mutta koulutustarjonnan tulisi olla laajempaa. Lyhyellä aikavälillä tarjottaisiin täydennyskoulutusta, mikä ei vaadi uusia tutkintoja, mutta pidemmällä aikavälillä rikoksentorjunnalla voisi olla iso rooli kriminologisessa koulutuksessa. Paikallisia toimijoita tulisi myös kannustaa ja innostaa hakeutumaan rikoksentorjuntakoulutukseen.

Keskusteltiin miten rikoksentorjuntaa, kuten nuorisorikollisuuden vastaisia toimia on tarkoitus toteuttaa poikkihallinnollisesti. Tapahtuuko se hyte-työn kautta vai myös laajemmissa alueellisissa verkostoissa. Kunnissa on jo olemassa rakenteita/verkostoja joita voisi hyödyntää nuorten hyvinvointiin liittyvässä työssä, mutta ne eivät välttämättä toimi parhaalla mahdollisella tavalla. Vielä ei ole tarkasti tiedossa millaisen kokonaisuuden kunnat ja hyte-alueet muodostavat. Pienet kunnat saattavat muodostaa alueellisesti erilaisia yhteistyöverkostoja. Rikoksentorjuntaneuvostolla oli kuntiin yhdyshenkilöverkosto, mutta sen ylläpitäminen oli hankalaa. Tulevaisuudessa rikoksentorjuntaneuvosto voisi pyrkiä edistämään alueellista ja paikallista rikoksentorjuntatyötä alueellisten toimijoiden kautta. Tiedontuotantoon liittyen tulisi miettiä miten voidaan hyödyntää jo olemassa olevia verkostoja.

Keskusteltiin myös strategiatyöstä. On tärkeää, että strategiatyöhön lähdetessä pidettäisiin mukana rahoitus erilaisiin ilmiöihin vaikuttamiseksi. Valtionhallinnon tarkastusvirasto on tunnistanut erilaisia ohjausmenetelmiä alue/paikallistasolle. Nämä kaikki keinot ja työkalut on hyvä pitää mielessä työn edetessä.

8. Työryhmän organisoituminen teemoittain

Sovittiin, että työryhmän jäseniltä kysytään sähköpostilla, kumman alatyöryhmän työhön he haluaisivat osallistua. Tavoitteena olisi, että kaikista työryhmässä edustetuista tahoista olisi jäsen molemmissa alatyöryhmissä, mitkä ovat rikoksentorjunnan organisointi ja nuorisorikollisuus. Tämän jälkeen alatyöryhmät laativat omat toimintasuunnitelmansa.

9. Seuraavat kokoukset

Koko työryhmän seuraava kokous pidetään 28.2 tai 1.3. Tätä tiedustellaan sähköpostilla.
Nuorisorikollisuus –alatyöryhmä kokoontuu 27.1 klo 9-11.
Rikoksentorjunnan organisointi –alatyöryhmän kokousaika selvitetään Doodle –kyselyllä.

10. Muut asiat

Ei ollut muita asioita

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 12.00